VLAAMSE RAAD

BUITENGEWONE ZITTING 1995 17 JULI 1995

VOORSTEL VAN DECREET

– van de heren Tuur Van Wallendael en Carl Decaluwé c.s. –

houdende regeling van het recht op vrije nieuwsgaring en de uitzending van korte berichtgeving door de omroepen

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

Dat exclusiviteitscontracten het recht op informatie bedreigen, weet men al lang in onze buurlanden. Waarschijnlijk komt dat niet alleen doordat in onze buurlanden de concurrentie tussen de televisiestations veel scherper is, maar vooral omdat commerciële televisie er eerder dan in Vlaanderen werd ingevoerd.

Als men exclusiviteitscontracten in het buitenland analyseert, dan stelt men vast dat ze vooral tot stand komen in die domeinen waarvoor in brede lagen van de bevolking een bijzondere interesse bestaat. De televisiestations weten dat zij langs die weg een breed kijkerpubliek exclusief aan hun zender kunnen binden. En een exclusief kijkerspubliek betekent betere kansen op hogere reclame-inkomsten. Ook niet-commerciële zenders bezondigen zich aan exclusiviteitscontracten, maar meestal is dat een gevolg van een defensieve strategie om niet helemaal onderuit gehaald te worden door het commerciële geweld.

Omdat dergelijke exclusiviteitscontracten een bedreiging vormen voor een fundamenteel grondrecht als het recht op informatie, werd in de afgelopen jaren in onze buurlanden ingegrepen door de overheid.

De auteurs van dit voorstel zijn van oordeel dat ook in Vlaanderen het tijdstip aangebroken is dat de overheid moet ingrijpen om het recht op informatie te beschermen. Met wat Europees en internationaal beweegt in het medialandschap, kan men stellen dat, op kortere termijn dan men doorgaans denkt, extra commerciële stations in Vlaanderen op de beeldbuis zullen verschijnen. Afgaande op wat in het buitenland is gebeurd, kan men er vrijwel zeker van zijn dat in de onderlinge concurrentiestrijd sneller en meer dan vandaag het geval is, zal gegrepen worden naar het wapen van het exclusiviteitscontract. De gevolgen zijn voorspelbaar. De aanbieders van populaire evenementen zullen de diverse stations tegen elkaar uitspelen en zich via exclusiviteitscontracten verkopen aan de hoogstbiedende televisiezender die de beelden exclusief aan zijn kijkers serveert.

De auteurs van dit voorstel zijn van oordeel dat in een oorlog om exclusiviteitscontracten de huidige Vlaamse zenders de grootste slachtoffers dreigen te worden. De buitenlandse commerciële zenders zullen altijd meer middelen kunnen mobiliseren en, indien nodig, zelfs een min of meer lange periode met verlies draaien. De Vlaamse zenders hebben het grootste belang bij een overheidsoptreden dat niet alleen vrije nieuwsgaring waarborgt, maar ook de voordelen van exclusiviteitscontracten voor de houder ervan in zeer sterke mate inperkt.

De indieners benadrukken verder dat zij met de mogelijkheid van uitwisseling van klank- en beeldfragmenten met het oog op korte berichtgeving een stimulans ingebouwd hebben om te komen tot samenwerking tussen de zenders. Zij spreken de hoop uit dat de momenteel in Vlaanderen actief zijnde zenders die kans zullen grijpen.

De gevolgen van exclusiviteitscontracten zijn duidelijk : ze brengen niet alleen een kostenspiraal op gang, maar ze vormen vooral een zware bedreiging voor het recht op informatie, doordat het recht op vrije nieuwsgaring – ook voor de geschreven pers – in het gedrang wordt gebracht.

In Duitsland, Frankrijk, Groot-Brittannië en Zwitserland bestaan er sinds het begin van de jaren negentig wetten, verdragen en overeenkomsten die het exclusiviteitsrecht beperken en het recht op vrije nieuwsgaring vastleggen. Het ministercomité van de Raad van Europa heeft op 11 april 1991 aanbeveling nummer R(91) 5 aangenomen. Die aanbeveling voorziet in een recht op uitzending van fragmenten van belangrijke evenementen waarvoor een recht van exclusiviteit geldt.

Elk van deze landen en de Raad van Europa steunden hun initiatief op de internationale akten zoals het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden (artikel 10) en op het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten, waarin de vrijheid van nieuwsgaring, het recht informatie op te sporen en door te geven en het recht van het publiek om geïnformeerd te worden, gewaarborgd worden.

De auteurs wensen de hogere rechtsgrond van hun voorstel niet alleen te steunen op de geciteerde verdragen maar ook op artikelen 19 en 25 van onze Grondwet, die de vrijheid van meningsuiting en de vrijheid van pers garanderen.

Bij de uitwerking van dit voorstel zijn de indieners tot de vaststelling gekomen dat de toekenning van een recht op korte berichtgeving inhoudt dat niet alleen een recht van toegang – en dus een beperking van de rechten van de organisator – gewaarborgd moet worden, maar ook dat men in feite een materie regelt die nauw verband houdt met het recht op vrije nieuwsgaring, persvrijheid, vrije meningsuiting en auteursrechten. Omdat al die aangelegenheden behoren tot de

onbetwiste bevoegdheden van de federale overheid zijn zij van oordeel dat die aspecten door middel van een federale wet geregeld moeten worden. In het voorliggende voorstel van decreet hebben de indieners enkel de ambitie gehad de omroepgebonden aspecten te regelen, omdat die al even onbetwistbaar tot de bevoegdheid van de decreetgever behoren.

Commentaar bij de artikelen

Artikel 1

Dit artikel behoeft geen commentaar.

Artikel 2

Het begrip evenement moet breed geïnterpreteerd worden. Hieronder vallen sportieve, culturele, politieke of andere gebeurtenissen die toegankelijk zijn voor het publiek.

Artikel 3

In het totaal mag een omroep maximaal drie minuten klank- en/of beeldmateriaal van evenementen uitzenden, ongeacht of hij dit materiaal verspreid over één of meerdere korte berichtgevingen uitzendt. De totale duur van een programma waarin de korte berichtgeving is opgenomen, kan langer zijn dan drie minuten.

Artikel 4

Een omroep kiest zelf welke beelden hij uit de opnames of het beeldsignaal van een exclusiviteitshouder overneemt. Een exclusiviteitshouder stelt zijn opgenomen beeldmateriaal ter beschikking van andere omroepen. Andere omroepen kunnen over hetzelfde onderwerp dus andere beelden uitzenden dan de beelden die door een exclusiviteitshouder worden uitgezonden.

Artikel 5

Artikel 5, dat vastlegt dat het logo van de exclusiviteitshouder zichtbaar getoond moet worden, is een bijzondere toepassing van de bronvermelding die artikel 22, § 2, van de wet van 30 juni 1994 betreffende het auteursrecht en de naburige rechten en artikelen 9 en 10 van de Conventie van Bern voor de bescherming van letterkundige en kunstwerken, ondertekend te Brussel op 26 juni 1948, opleggen.

Artikel 6

Als er een beperking opgelegd moet worden, krijgen de "open-netzenders" voorrang omwille van hun bereik. In afgaande volgorde betekent dit : eerst de omroepen met een nationaal bereik, dan omroepen met een regionaal bereik, en uiteindelijk de betaalomroepen.

Artikel 7

§ 1 Onder actualiteitsprogramma's wordt verstaan de regelmatig geprogrammeerde informatieve uitzendingen, gewijd aan evenementen. Actualiteitenprogramma's berichten over actuele gebeurtenissen met een informatieve betekenis op

politiek, economisch, sociaal, cultureel en sportief vlak : bijvoorbeeld Ter Zake, Panorama, Sport op Zaterdag, Telefacts, Stadion, Goal enzovoort. Uitzonderlijk en op voorwaarde dat het programma handelt over een gebeurtenis die in de actualiteit staat, kan een korte berichtgeving (her)uitgezonden worden in eenmalige programma's zoals bijvoorbeeld een herdenking.

In de tweede paragraaf wordt voor de omroepen het tijdstip van uitzending van een korte berichtgeving geregeld. Er wordt een onderscheid gemaakt tussen zelf gemaakte opnames en overgenomen beelden. In het eerste geval kiezen de omroepen dat tijdstip zelf ; in het tweede geval mogen zij de beelden uitzenden zodra de exclusiviteitshouder ze heeft uitgezonden.

In de derde paragraaf wordt gesteld dat de omroepen een korte berichtgeving of een deel ervan mogen heruitzenden wanneer er een direct verband bestaat tussen de inhoud van de korte berichtgeving en een andere actualiteitsgebeurtenis. Zo is het mogelijk dat bijvoorbeeld bij het overlijden van een artiest of een bekend persoon beeldfragmenten van een vroegere korte berichtgeving gebruikt worden.

In artikel 7, § 3, wordt uitgegaan van het algemeen aanvaarde principe dat een gebeurtenis 24 uur lang beschouwd wordt als actualiteit. Die termijn wordt in het weekend verlengd tot 48 uur. Op die manier kan een korte berichtgeving gedurende die periode zonder probleem herhaald worden. De heruitzending op zondagochtend van een korte berichtgeving over een voetbalwedstrijd die op vrijdag plaatshad bijvoorbeeld is dus mogelijk.

Ook de gedurende een etmaal herhaalde uitzendingen op de regionale televisie, die eventueel overgenomen beeldmateriaal bevatten, komen niet in het gedrang.

Artikel 8

Met dit artikel worden de gevolgen van exclusiviteitscontracten tussen omroepen met betrekking tot nieuwsfeiten, waardoor andere omroepen afgesneden worden van een belangrijke informatiebron, enigszins getemperd. Met de woorden "onverminderd de rechten van derden" wordt in de eerste plaats gedacht aan de persoonlijkheidsrechten van derden.

Artikel 9

Dit artikel behoeft geen commentaar.

Artikel 10

Dit artikel behandelt hoe de overtredingen van dit decreet worden afgehandeld.

Tuur VAN WALLENDAEL

Carl DECALUWÉ

VOORSTEL VAN DECREET

Artikel 1

Dit decreet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 127 van de Grondwet.

Artikel 2

In dit decreet wordt verstaan onder :

1° omroep : elke radio- en televisieomroep van of erkend door de Vlaamse Gemeenschap, elke radio- en televisieomroep van of erkend door de andere gemeenschappen in België en elke buitenlandse radio- en televisieomroep, gemachtigd door de regering van een andere lidstaat van de Europese Unie dan België ;

2° exclusiviteitshouder : de omroep die voor een evenement de exclusieve uitzendrechten heeft verworven ;

3° korte berichtgeving : de uitzending door een omroep die geen exclusiviteitscontract heeft gesloten met de organisator, van klank- of beeldopnamen van een evenement, beperkt tot de tijd die nodig is om kort verslag uit te brengen van dat evenement ;

4° nieuwsfeit : een actuele gebeurtenis die in de actualiteit staat, met een informatieve betekenis, maar die geen evenement is ;

5° actualiteitenprogramma : een informatief programma, gewijd aan actuele evenementen ;

6° evenement : een voor het publiek toegankelijke gebeurtenis of bijeenkomst met een informatieve betekenis die in het Nederlands taalgebied plaatsvindt en die een afgerond geheel vormt met een natuurlijk begin en einde ; als een evenement zich uitstrekt over meerdere dagen, wordt elke dag als een afzonderlijk evenement beschouwd ;

7° organisator :

– de persoon of vereniging die het evenement organiseert ;

– de houder van de exploitatierechten op het evenement ;

8° open-netomroepen : omroepen die in niet gecodeerde vorm programma's uitzenden.

Artikel 3

De duur van de korte berichtgeving is beperkt tot de tijd die nodig is om de noodzakelijke informatie over het evenement uit te zenden en mag in totaal niet meer dan drie minuten klank- en/of beeldmateriaal van het evenement bevatten.

Artikel 4

De omroep bepaalt autonoom de inhoud van zijn korte berichtgeving.

In geval van overname van het signaal of de opnamen van de exclusiviteitshouder, kiest de omroep vrij de klank- of

beeldfragmenten waarmee hij zijn korte berichtgeving stoffeert.

Artikel 5

In geval van overname van het signaal of de opnamen van de exclusiviteitshouder moet de omroep het logo van de exclusiviteitshouder als bronvermelding zichtbaar presenteren tijdens de korte berichtgeving.

Artikel 6

Zo het recht van vrije toegang en opname beperkt dient te worden, moet de organisator voorrang geven aan de opennetomroepen en in de eerste plaats aan de omroepen die zich tot de gehele Vlaamse Gemeenschap richten.

Artikel 7

§ 1. De korte berichtgeving is uitsluitend toegestaan in journaals en in regelmatig geprogrammeerde actualiteitenprogramma's.

§ 2. In geval van overname van het signaal of van de opnamen van de exclusiviteitshouder mag de omroep de korte berichtgeving pas brengen nadat de exclusiviteitshouder het verslag van het evenement heeft uitgezonden.

Als de omroep zelf de opnamen heeft gemaakt, mag het tijdstip van uitzending vrij gekozen worden.

§ 3. De korte berichtgeving mag niet heruitgezonden worden los van de actualiteitsgebeurtenis, tenzij er een directe band bestaat tussen de inhoud ervan en een andere actualiteitsgebeurtenis.

De korte berichtgeving mag heruitgezonden worden in overzichtsprogramma's.

§ 4. De korte berichtgeving mag in het archief bewaard worden, maar mag alleen heruitgezonden worden onder de voorwaarden, gesteld in § 3.

Artikel 8

Onverminderd de rechten van derden en ongeacht andersluidende overeenkomsten, heeft elke omroep het recht, zo hij daarom verzoekt en tegen redelijk overeen te komen voorwaarden, om het actuele klank- en beeldmateriaal van andere omroepen dat onmiddellijk verband houdt met nieuwsfeiten, ter beschikking te krijgen en dit enkel met het oog op uitzending in een actualiteitenprogramma. Actueel klank- en beeldmateriaal is materiaal dat maximaal 14 dagen oud is.

Artikel 9

De Vlaamse regering kan de bepalingen van dit decreet coördineren met de bepalingen van de decreten betreffende de radio-omroep en de televisie, gecoördineerd op 25 januari 1995, en met de bepalingen die deze op het tijdstip van de coördinatie uitdrukkelijk of impliciet zouden gewijzigd hebben.

Daartoe kan hij :

1. de volgorde, de nummering van de te coördineren bepalingen en in het algemeen de teksten naar de vorm wijzigen ;

2. de verwijzingen die voorkomen in de te coördineren bepalingen, met de nieuwe nummering overeenbrengen ;

3. zonder afbreuk te doen aan de beginselen die in de te coördineren bepalingen vervat zijn, de redactie ervan wijzigen teneinde ze onderling te doen overeenstemmen en een eenheid in de terminologie te brengen

Artikel 10

Onverminderd de bevoegdheid van de rechtbank van eerste aanleg, stelt de voorzitter van die rechtbank een inbreuk op de bepalingen van dit decreet vast en beveelt dat aan die situatie een einde wordt gemaakt.

De vordering wordt ingesteld en behandeld in kort geding. Het vonnis is uitvoerbaar bij voorraad, niettegenstaande voorziening en zonder borgstelling, tenzij de rechter heeft bevolen dat een borg moet worden gesteld.

De vordering wordt ingesteld op verzoek van elke betrokkene.

De voorzitter kan bevelen dat er een einde moet worden gemaakt aan de betwiste handeling en dat het vonnis, op de wijze die hij geschikt acht, geheel of gedeeltelijk wordt bekendgemaakt op kosten van de verweerder.

Tuur VAN WALLENDAEL

Carl DECALUWÉ

Hugo VAN ROMPAEY

Johnny GOOS

Jos GEYSELS

Paul VAN GREMBERGEN